



PREGLED AKTIVNOSTI UPRAVE ZA ZATOČENE I NESTALE

Ministarstvo hrvatskih branitelja
Uprava za zatočene i nestale

* podaci navedeni u prezentaciji, odnose se na stanje u veljači, 2020.

Sadržaj

1. Zakon o osobama nestalim u Domovinskom ratu
2. Unaprjeđenje metodologije rada
3. Domovinski rat – pregled najznačajnijih aktivnosti (u mandatu Vlade RH od 16. listopada 2016. do 11. veljače 2020.)
4. Drugi svjetski rat i poslijeratno razdoblje – pregled najznačajnijih aktivnosti (u mandatu Vlade RH od 16. listopada 2016. do 11. veljače 2020.)



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

ZAKON O OSOBAMA NESTALIM U DOMOVINSKOM RATU



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Donošenje i ciljevi Zakona o osobama nestalim u Domovinskom ratu

Donošenje Zakona

- Zakon o osobama nestalim u Domovinskom ratu jednoglasno je usvojen na sjednici Hrvatskoga sabora 12.07.2019., a **stupio je na snagu 01.08.2019.**
- Nacrt prijedloga Zakona izrađen je na inicijativu **Ministarstva hrvatskih branitelja**
- U izradi Zakona su, uz mjerodavna tijela Republike Hrvatske, sudjelovale sve **udruge obitelji nestalih osoba**

Ciljevi Zakona

- Viši stupanj zaštite **prava obitelji** da znaju sudbinu svojih nestalih članova
- Stvaranje **djelotvornog okvira rada**, budući da nije bilo jedinstvenoga propisa kojim je uređen proces traženja
- Jasno i jednoznačno određenje **nadležnosti**, koje je od osobitog značaja u odnosima sa susjednim državama



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Područja uređena Zakonom

- Temeljna **nematerijalna prava** nestalih osoba i članova njihovih obitelji
- Svi segmenti postupka traženja nestalih i smrtno stradalih osoba za koje nije poznato mjesto ukopa - od prijava nestanka, prikupljanja i istraživanja saznanja, ekshumacija i identifikacija
- Vođenje evidencije nestalih osoba te svih ekshumiranih i identificiranih osoba (sukladno Zakonu, **doneseni su pravilnici o evidencijama** te je u tijeku njihova objava)
- Nadležna tijela za provedbu Zakona
- Suradnja s drugim državama, međunarodnim organizacijama i udrugama
- Prekršajne odredbe
- Uređena je provedba aktivnosti za koje nije bilo uporišta u postojećem pravnom okviru



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Novine koje Zakon donosi

Zakonom je uređena provedba sljedećih aktivnosti za koje nije bilo uporišta u postojećem pravnom okviru:

- Pokretanje i okončanje postupka traženja po službenoj dužnosti (u slučajevima kada nestala osoba nema srodnika)
- Ekshumacija, obrada i identifikacija u slučajevima kada nema sumnji na nasilnu smrt, odnosno kada je okončan kazneni postupak (do sada nije postojala takva mogućnost)
- Ponovna ekshumacija posmrtnih ostataka u slučaju opravdane sumnje u pouzdanost identifikacije (do sada je to bilo moguće samo po suglasnosti obitelji ili nalogu suda)
- Prekršajne odredbe
- Institut nagrađivanja



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Prekršajne odredbe

- Člankom 53. Zakona o osobama nestalim u Domovinskom ratu, propisane su **prekršajne odredbe** za uskraćivanje informacija i dokumentacije za rješavanje slučajeva nestalih osoba
- Tako su propisane sljedeće kazne:

10.000,00 - 300.000,00

- za tijela, organizacije i ustanove koje ne pruže sve raspoložive informacije i dokumentaciju te svu potrebnu pomoć za rješavanje slučajeva nestalih osoba

5.000,00 - 20.000,00

- za čelnika središnjeg tijela državne uprave i pravosudnog tijela koje ne pruži sve takve informacije

5.000,00 - 20.000,00

- za fizičke osobe koje Ministarstvu ne pruže sve informacije i dokumentaciju kojom raspolažu za rješavanje slučajeva nestalih i smrtno stradalih osoba

5.000,00 - 20.000,00

- za odgovorne osobe u pravnoj osobi



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Provedba prekršajnih odredaba

- Sukladno Prekršajnom zakonu:

**Pokretanje prekršajnog
postupka
(ovlašteni tužitelji):**

- Državni odvjetnik
- Tijelo državne uprave (npr. Ministarstvo hrvatskih branitelja)
- Pravna osoba s javnim ovlastima
- Oštećenik (npr. član obitelji kojemu je prekršajem povrijeđeno pravo)

Nadležnost

- Mjesno je nadležan sud na čijem je području prekršaj počinjen/pokušan
- Ako mjesto nije poznato, nadležan je sud na čijem području okrivljenik ima prebivalište/boravište

Zastara

- Prekršajni progon zastarijeva nakon 4 godine



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Institut nagrađivanja informacija

Budući da je nedostatak informacija ključni problem u procesu traženja, Zakonom je predviđen

**INSTITUT
NAGRAĐIVANJA
INFORMACIJA**

Sukladno članku 15. Zakona:

„Svaka fizička osoba dužna je pružiti Ministarstvu ili drugim nadležnim tijelima sve informacije i dokumentaciju kojom raspolaže za rješavanje slučajeva nestalih i smrtno stradalih osoba u Domovinskom ratu za koje nije poznato mjesto ukopa.

Za dostavljanje informacija i dokumentacije koje dovedu do rješavanja tih slučajeva, fizička osoba se nagrađuje prema pravilniku koji donosi ministar hrvatskih branitelja”

U tijeku je izrada **pravilnika o nagrađivanju** za dostavljene informacije i dokumentaciju o osobama nestalim u Domovinskom ratu

(Prijedlog pravilnika je u pripremi za javno savjetovanje)



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

UNAPRJEĐENJE METODOLOGIJE RADA



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Unaprjeđenje metodologije rada

U izvještajnom razdoblju:

Proširenje suradnje s MORH-om

- Proširen je Sporazum s MORH-om (2016.) u koji je, uz Zapovjedništvo za potporu, uključen tim Vojno-obavještajne satnije GOMBR-e

Uspostava suradnje s relevantnim organizacijama i ustanovama

- Zaključeni su ugovori: o pružanju usluge pomoći u programu asanacije bunara, terenskih istraživanja cadaver psima, i dr.;
- Potpisana je Sporazum o suradnji između Ministarstva hrvatskih branitelja i Sveučilišta u Zagrebu (14.1.2019.)

Ustrojavanje područnih ispostava

- Ustrojene su dvije područne ispostave sa sjedištem u Vukovaru i Splitu, s prvenstvenom zadaćom prikupljanja saznanja o nestalim osobama i neregistriranim grobnicama i dr.

Standardizacija Hrvatskog modela traženja nestalih osoba

- Izrada, uvođenje i primjena jasnih standarda u Hrvatski model
- Uvedene su inovativne metode pretrage terena
- Nabavljena je najsvremenija oprema koja se koristi u istraživanju mjesta prikrivenih grobnica

Ulaganja u znanstveno-medicinske ustanove

- Odlukom Vlade Republike Hrvatske (studeni 2019.), odobrena su dodatna finansijska sredstva za opremanje Zavoda za sudsku medicinu i kriminalistiku te za nabavu najsvremenije opreme u procesu obrade i identifikacije



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Nove metode u terenskim istraživanjima

U izvještajnom razdoblju su uvedene inovativne metode u terenskim istraživanjima:



Zračno snimanje

Omogućuje pregled teško dostupnih područja; olakšano uočavanje strukturalnih promjena

Biološki detektori

Omogućuju brzu pretragu terena i smanjuju mogućnost pogreške

Elektronički senzor

Geo-radarskim ispitivanjem mapira se podzemlje (3D); moguće je uočavanje anomalija u strukturi tla



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

DOMOVINSKI RAT –

Pregled najznačajnijih aktivnosti u mandatu Vlade RH od 16. listopada 2016. do 21. veljače 2020.



**Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja**

Aktivnosti izravno usmjerene na pronađak osoba nestalih u Domovinskom ratu

U izvještajnom razdoblju:

- Prikupljena su i obrađena saznanja o **199** mogućih lokacija prikrivenih masovnih i pojedinačnih grobnica
- Provedena su probna iskapanja na **169** lokacija na području 11 županija
- Pronađeni su i ekshumirani posmrtni ostaci **119** osoba
- Proведен je terenski izvid daljnje **183** mikro-lokacije za koje je u tijeku analitička i operativna obrada, kako bi iste bile pripremljene za provedbu probnih iskapanja
- Organizirano je 27 identifikacija na kojima su završno identificirani posmrtni ostaci **173** osobe; Za dalnjih 11 posmrtnih ostataka obitelji nisu prihvatile nalaze, a jednak broj posmrtnih ostataka osoba s područja drugih država (11), isporučeni su nadležnim tijelima tih država
- Sukladno željama obitelji, organizirana je pogrebna skrb za **168** identificiranih osoba
- Provedena je revizija svih N.N. posmrtnih ostataka, čije su preporuke u provedbi



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Aktivnosti na području Grada Vukovara

Na području Grada Vukovara i prigradskih naselja, u izvještajnom razdoblju, provedene su sljedeće aktivnosti:

- Temeljem prikupljenih saznanja, provedeni su terenski izvidi i istraživanja na 70 mogućih mjesta prikrivenih grobnica (u trajanju od 312 radnih dana)
- Probnim iskapanjem na 27 lokacija, obrađeno je **404.826 m²** površine
- Najopsežniji radovi provedeni su na lokacijama: Ovčara (370.046 m²), Inžinjerijski poligon (16.590 m²), Balenica pašnjak (5.246 m²)
- Također, pretražen je prostor Gradske tržnice u Vukovaru, Veleprometa, lokacija na Priljevu, veći broj lokacija na području Sotina, Trpinje, Negoslavaca, Petrovaca, Borova, Marinaca, kao i Dalja
- Provedenim opsežnim istraživanjima, na području Vukovarsko-srijemske županije ekshumirani su posmrtni ostaci **15** osoba, od kojih su posmrtni ostaci 4 osobe ekshumirani na području Grada Vukovara i prigradskim naseljima
- Posebno je potrebno istaknuti pronađenje masovne grobnice u Marincima 18.1.2020. iz koje su ekshumirani posmrtni ostaci **4** hrvatskih branitelja, koji su identificirani 19.2.2020.
- U tijeku je nastavak terenskih istraživanja na području Priljeva, Marinaca i Negoslavaca



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Unaprjeđenje međunarodne i međudržavne suradnje

U izvještajnom razdoblju:

- Sklopljen je Protokol o suradnji između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine u traženju nestalih osoba (Sarajevo, 7.7.2017.)
 - Potpisana su Pravila postupanja u provedbi Protokola (Sarajevo, 30.7.2019.)
- Potpisani je Protokol o suradnji između Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za zatočene i nestale i Komisije za nestale osobe Vlade Crne Gore (Zagreb, 22.12.2017.)
- Sklopljen je Sporazum s Međunarodnom komisijom za nestale osobe o uspostavljanju i održavanju „Baze podataka aktivnih slučajeva osoba nestalih uslijed oružanih sukoba na području bivše Jugoslavije“ (Sarajevo, 31.1.2017.)
- Potpisani je „Okvirni plan za rješavanje pitanja nestalih osoba u sukobima na području bivše Jugoslavije“, pod okriljem ICMP-a (Den Haag, 6.11.2018.)
- Sklopljen je Memorandum o suglasnosti s Međunarodnim odborom Crvenoga križa o prijenosu i uporabi informacija i dokumenata o osobama nestalim u Domovinskom ratu, pribavljenih iz međunarodnih arhiva (Zagreb, 17.7.2019.)



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Domovinski rat – planirane aktivnosti



- Daljnje osnaživanje međuresorne suradnje i mehanizama prikupljanja saznanja o nestalim osobama i prikrivenim grobnicama



- Jačanje napora u svezi rješavanja otvorenih pitanja u odnosima s Republikom Srbijom (sklapanje novog sporazuma o suradnji); intenziviranje bilateralne suradnje s drugim državama te uspostava suradnje s Republikom Kosovo



- Osnaživanje međunarodne suradnje – uspostava suradnje s Međunarodnim rezidualnim mehanizmom za kaznene sudove, provedba sporazuma s Međunarodnim odborom Crvenog križa, nastavak provedbe sporazuma s ICMP-om



- Daljnje unaprjeđenje metodologije istraživanja mogućih mesta masovnih i pojedinačnih grobnica, uključujući nabavu nove opreme



- Intenziviranje aktivnosti usmjerenih na identifikaciju N.N. posmrtnih ostataka – primjena najnovije metodologije u području DNA analize, prikupljanje podataka i krvnih uzoraka, rješavanje pogrešnih identifikacija



- Za provedbu planiranih aktivnosti, u Financijskom planu za 2020. godinu, osigurana su dosta sredstva

Stanje evidencije osoba nestalih u Domovinskom ratu

- Iako je poduzetim naporima utvrđena sudska većina zatočenih i nestalih osoba, na dan 21. veljače 2020. godine još je uvijek neriješena sudska **1.871** osobe iz Domovinskog rata, pri čemu se:
 - 1.469 osoba vodi nestalima
 - 402 su smrtno stradale osobe za koje nije poznato mjesto ukopa



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

DRUGI SVJETSKI RAT I POSLIJERATNO RAZDOBLJE –

**Pregled najznačajnijih aktivnosti u mandatu Vlade RH
od 16. listopada 2016. do 21. veljače 2020.**



**Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja**

Žrtve Drugog svjetskog rata i poslijeratnog razdoblja

Pregled poduzetih aktivnosti

- Prikupljena su i objedinjena saznanja o **895** lokacija mogućih neregistriranih mesta masovnih i pojedinačnih grobnica žrtava Drugog svjetskog rata i poslijeratnog razdoblja, koja se nalaze u svih 20 županija i Gradu Zagrebu
- Organizirana su i provedena **448** terenska izvida na području 18 županija i Grada Zagreba
- Na **66** lokacija provedeno je terensko istraživanje odnosno probno iskapanje, od toga **35** lokacija potvrđeno je pronalaskom posmrtnih ostataka te je obavljena ekshumacija prilikom čega su ekshumirani posmrtni ostaci **613** osoba
- Dostojno su trajno zbrinuti posmrtni ostaci **389** osoba



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Žrtve Drugog svjetskog rata i poslijeratnog razdoblja

Aktivnosti u vezi spomen-obilježja

- Organizirano je postavljanje spomen-obilježja „Dabin vrh“ - Boričevac
- Nastavljaju se aktivnosti za obilježavanje mjesta istraženih masovnih grobnica u Vagancu (Plitvička Jezera) i Drežničkoj Dubravi (Rakovica) - jednim spomen-obilježjem obilježiti će se osam istraženih lokacija
- Nastavlja se postupak za postavljanje spomen-obilježja u Šumi Belaš u mjestu Donja Višnjica (grad Lepoglava)
- Izabrano novo idejno rješenje za spomen-obilježje žrtvama Drugog svjetskog rata i poslijeratnog razdoblja nakon provedenog natječaja
- Održano je pet sjednica Povjerenstva za istraživanje, uređenje i održavanje vojnih groblja, groblja žrtava Drugog svjetskog rata i groblja poslijeratnog razdoblja
- Udrugama/institucijama/organizacijama odobrena su 26 zahtjeva za finansijskom pomoći u njihovim projektima



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Drugi svjetski rat i poslijeratno razdoblje – planirane aktivnosti

Unaprjeđenje međunarodne i međudržavne suradnje

- Intenzivirana je suradnja, sa svim državama s kojima Ministarstvo hrvatskih branitelja ima potpisane međudržavne sporazume (SR Njemačka, Talijanska Republika, Republika Slovenija)
- Potpisan Memorandum o suglasnosti o provođenju postupka istraživanja, pronalaženja i prijenosa posmrtnih ostataka osoblja Sjedinjenih Američkih Država nestalih na području RH tijekom Drugog svjetskog rata
- Pripremne aktivnosti za definiranje oblika suradnje na predmetnom području s Ruskom Federacijom i Republikom Austrijom



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja

Drugi svjetski rat i poslijeratno razdoblje – planirane aktivnosti



- Nastavak prikupljanja i obrade saznanja o mogućim mjestima neistraženih i neobilježenih masovnih i pojedinačnih grobnica iz svih raspoloživih izvora (neposredni/posredni svjedoci, povijesna dokumentacija, arhivska građa, saznanja međuresornih sudionika u procesu)



- Nastavak provedbe terenskih istraživanja koji uključuju terenske izvide i snimanje lokacija iz zraka, pretraživanje terena georadarom i specijalno obučenim cadaver psima, probna iskapanja i ekshumacija posmrtnih ostataka



- Intenziviranje i nastavak aktivne suradnje sa Sjedinjenim Američkim Državama, Republikom Slovenijom, Talijanskom Republikom i SR Njemačkom. Definiranje oblika suradnje s Republikom Austrijom i Ruskom Federacijom



- Pokop posmrtnih ostataka žrtava Drugog svjetskog rata i poslijeratnog razdoblja ekshumiranih na području više lokacija u Gračanima, Grad Zagreb



Republika Hrvatska
Ministarstvo hrvatskih branitelja